

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
КАФЕДРА МІЖНАРОДНОГО ТА ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА

Всеукраїнська наукова студентська конференція
«Міжнародне право в період
турбулентності міжнародних відносин»

25 жовтня 2024

м. Одеса

Друкується за наказом ректора Національного університету
«Одеська юридична академія» Олега ТОДОЩАКА
(наказ № 3178-44 від 08.10.2024 р.)

Відповідальний редактор

Аракелян Мінас Рамзесович – проректор з наукової роботи Національного університету «Одеська юридична академія», доктор юридичних наук, професор кафедри міжнародного та європейського права, Заслужений юрист України.

Укладачі:

Бехруз Хашаматула Набійович – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри міжнародного та європейського права.

Бугаєць Альона Сергіївна – асистент кафедри міжнародного та європейського права.

Гриб Анна Миколаївна – кандидат юридичних наук, доцент кафедри міжнародного та європейського права.

Дронов Владислав Юрійович – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного та європейського права.

Форманюк Вікторія Василівна – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного та європейського права.

Слісаренко Анастасія Олександрівна – здобувачка вищої освіти 4 курсу факультету судового та міжнародного права.

Матеріали видано в авторській редакції. Повну відповідальність за достовірність та якість поданого матеріалу несуть учасники конференції, їх наукові керівники, які рекомендували матеріали до друку.

Адреса редколегії:

Національний університет «Одеська юридична академія», кафедра міжнародного та європейського права, м. Одеса, 65009, вул. Фонтанська дорога, 23. Тел. +38(048)719 8685

«Міжнародне право в період турбулентності міжнародних відносин» : студентська науково-практична конференція, 25 жовтня 2024 р., м. Одеса: збірник матеріалів конференції. Одеса. 2024. 489 с.

© НУ «Одеська юридична академія», 2024

© Кафедра міжнародного та європейського права НУ «ОЮА»

3. Сорока С.В. Європейська Комісія: склад, функції та повноваження // Мультимедійний підручник «Управління в ЄС та політика європейської інтеграції».

4. EU Competition Law: Text, Cases, and Materials» (Автори: Alison Jones, Brenda Sufrin.

5. European Commission. (2021). Guidelines on the application of Article 101 of the Treaty on the Functioning of the European Union.

Ключові слова: *Європейська Комісія, Європейський Союз, антимонопольна політика, правовий простір ЄС.*

Науковий керівник: *доктор юридичних наук, професор, професор кафедри міжнародного та європейського права Національного університету «Одеська юридична академія» Сурілова Олена Олексіївна.*

Сідельникова Єлизавета Русланівна

здобувачка вищої освіти 4-го курсу

факультету судового та міжнародного права

Національного університету «Одеська юридична академія»

ІСТОРІЯ І ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ ЄС

На початку ХХІ століття, в умовах глобалізації, світ зіткнувся з тим, що роль національних держав поступово зменшується, натомість збільшується вплив міждержавних об'єднань, які стають головними рушіями світової історії. Епоха, коли політична карта світу змінювалася здебільшого через військові конфлікти, залишилась в минулому. Сьогодні ключовими гравцями на світовій арені виступають потужні союзи, такі як Європейський Союз.

Після розширення у 2004 році до 25 країн і у 2007 році до 27, ЄС зіткнувся з необхідністю внутрішніх реформ. Основною метою було зміцнення політичної інтеграції для стимулювання економічного розвитку та підвищення

конкурентоспроможності на світовій арені. Реформи стали необхідними через структурні зміни, викликані швидким збільшенням кількості країн-членів. Експерти з економіки, права, політології та історії долучилися до аналізу Лісабонської стратегії реформування ЄС [1].

На саміті в Лісабоні 19 жовтня 2007 року була ухвалена Лісабонська угода, яка стала новою основою для функціонування ЄС, замінивши проєкт європейської конституції. Угода передбачає інституційні реформи, зокрема створення посади президента ЄС та розширення повноважень європейських інституцій у питаннях безпеки, клімату й міграції. Верховний представник ЄС зосередив у собі всі дипломатичні функції. Хоч угода формально не є конституцією, вона зберігає ключові положення первинного проєкту.

Офіційне підписання Лісабонської угоди відбулося 13 грудня 2007 року, після чого документ мав бути ратифікований національними парламентами 26 країн ЄС, за винятком Ірландії, де його винесли на всенародний референдум. Процес ратифікації угоди був уповільнений через те, що референдум в Ірландії завершився невдачею.

Процес ратифікації зміг зрушити з місця лише восени 2009 року, і вже у грудні очікувалися значні зміни у структурі управління ЄС. Суттєвий розвиток Європейської політики безпеки та оборони, поряд із ратифікацією Лісабонського договору, міг сприйматися як частина стратегії ослаблення НАТО або його підпорядкування політичному курсу ЄС. Вступ Лісабонського договору в силу після його ратифікації надав новий імпульс процесу розширення Євросоюзу.

Системна криза в ЄС стала наслідком низки серйозних проблем: світової фінансової та міграційної криз, терористичних загроз, агресії Росії у Східній Європі, трансатлантичних труднощів через політику США після виборів 2016 року, а також внутрішніх протиріч. Сповільнення інституційних процесів і нездатність продовжувати інтеграцію змусили країни ЄС шукати нову глобальну стратегію для відповіді на виклики глобалізації.

Розширення ЄС на Центрально-Східну та Південну Європу посилило його міжнародний вплив, але не вирішило економічних диспропорцій та

зовнішньополітичних розбіжностей. Попри це, ЄС потребує єдності та реформ для збереження своїх позицій на світовій арені. 1 березня 2017 року Єврокомісія представила Білу книгу з п'ятьма сценаріями розвитку ЄС до 2025 року. Вони включають: продовження реформ без змін, фокус на єдиному ринку, модель «Європи декількох швидкостей», скорочення сфер діяльності для підвищення ефективності та створення Сполучених Штатів Європи з глибшою інтеграцією.

7 грудня 2017 року Мартін Шульц, лідер німецьких соціал-демократів, заявив, що для збереження єдності ЄС до 2025 року його потрібно перетворити на Сполучені Штати Європи зі спільною конституцією. Країни, що відмовляться від ратифікації, повинні будуть покинути блок. Шульц вважає, що лише посилений ЄС може протистояти націоналістам. Однак пропозиція М. Шульца викликала критику з боку блоку Ангели Меркель. Фолькер Каудер, лідер ХДС/ХСС, заявив, що ця ідея загрожує підтримці ЄС серед громадян.

Після виборів у Франції та Німеччині питання нової моделі співпраці в ЄС до 2025 року стало актуальним. 26 вересня 2017 року президент Франції Еммануель Макрон у промові в Сорбонні запропонував реформи ЄС до 2024 року. Його ініціативи включали зміцнення Єврозони через спільний бюджет для інвестицій і кризової підтримки, створення Агентства інновацій, єдиний податок на фінансові операції та великі інтернет-компанії, посаду міністра фінансів ЄС, а також реформи в галузі безпеки: створення спільних сил швидкого реагування, оборонного бюджету та прикордонної служби.

Серед інших ініціатив Е. Макрона було створення спільної служби захисту населення від наслідків природних катастроф і поглиблення співпраці між європейськими спецслужбами, включаючи заснування Європейських сил цивільної оборони та Європейської академії розвідки. Також були запропоновані заходи для сприяння екологічно чистій промисловості через регулювання цін на вугілля в ЄС та введення додаткового податку на експортоване вугілля.

7 червня 2017 року Єврокомісія опублікувала аналітичний звіт «Майбутнє європейської оборони», де визначила ключові тенденції та виклики у сфері безпеки, запропонувавши три сценарії зміцнення оборонної здатності ЄС до 2025

року. Перший сценарій передбачав співпрацю в обороні залежно від конкретних ситуацій і контролю над оборонними закупівлями. Другий сценарій фокусувався на об'єднанні фінансових та операційних ресурсів для зміцнення солідарності. Третій сценарій передбачав співпрацю ЄС з НАТО для спільного захисту Європи через Європейський оборонний фонд.

11 грудня 2017 року Рада ЄС запустила програму Постійної структурованої співпраці (PESCO) в оборонній сфері, передбачену Лісабонською угодою 2009 року. Ініціатива дозволяє країнам-членам ЄС, які бажають і мають можливість, спільно розвивати оборонні проєкти. PESCO не замінює НАТО, а лише підтримує спільні оборонні ініціативи ЄС. У програмі беруть участь майже всі країни ЄС, крім Данії, Мальти та Великобританії. Основні проєкти включають підвищення військової мобільності, кібербезпеку та вдосконалення морського нагляду. Президент Франції також запропонував скоротити кількість членів Єврокомісії для зменшення бюрократії [2].

Хоча існують певні побоювання, що спільний європейський бюджет у майбутньому може призвести до того, що Німеччина буде змушена фінансувати інші країни, канцлер А. Меркель підтримала ідеї Е. Макрона. Вона зазначила, що запропоновані реформи сприятимуть розвитку ЄС і зміцнять співпрацю між двома країнами, що може стати основою для тіснішої франко-німецької взаємодії.

Така узгоджена позиція лідерів двох провідних держав ЄС частково зумовлена тим, що до 2020 року мали відбутися вибори до Європарламенту та зміна складу Єврокомісії. Спільна позиція, план дій і конкретні кроки мали на меті продемонструвати європейській спільноті, що ЄС здатний подолати кризу, а поглиблення євроінтеграції є ключовим для подолання як внутрішніх, так і зовнішніх викликів.

29 лютого 2024 р. Європейський парламент ухвалив резолюцію, спрямовану на поглиблення інтеграції в ЄС та проведення внутрішніх реформ у зв'язку з майбутнім розширенням. За документ проголосували 305 депутатів, 157 були проти, 71 утримався.

Резолюція підкреслює важливість розширення ЄС, зазначаючи, що 10 країн-кандидатів продовжують переговори про членство. В грудні 2023 року було ухвалено рішення щодо початку переговорів з Україною, Молдовою, Боснією і Герцеговиною та надання статусу кандидата Грузії. Розширення ЄС вважається стратегічно важливим для стабільності та безпеки Європи, особливо на тлі російської агресії проти України.

Євродепутати наголошують, що процес розширення має бути ретельно контрольованим і базуватися на досягненнях кожної країни. Увага приділяється верховенству права, демократичним реформам, свободі преси та правам людини. Резолюція також закликає реформувати процедури прийняття рішень в ЄС, зокрема перейти до голосування за кваліфікованою більшістю у ключових сферах.

Парламент пропонує створити посаду єврокомісара з розширення та надати країнам-кандидатам статус спостерігачів у інституціях ЄС. Очікується, що перші країни-кандидати можуть приєднатися до ЄС до кінця десятиліття [4]

Таким чином, розширення ЄС посилило його міжнародну роль, але не вирішило диспропорції в розвитку та зовнішньополітичні відмінності серед країн-членів. Для подолання кризових явищ ЄС потребує системних реформ. Єврокомісія запропонувала п'ять сценаріїв розвитку ЄС до 2025 року, серед яких варіанти поглиблення інтеграції та створення Сполучених Штатів Європи. Європейський парламент ухвалив резолюцію, що підкреслює важливість розширення ЄС для забезпечення стабільності та безпеки, особливо на тлі російської агресії. Резолюція закликає до контролю за процесом розширення, зосереджуючись на досягненнях країн-кандидатів у сферах верховенства права, демократії та прав людини. Пропонується реформувати процедури ухвалення рішень і створити посаду єврокомісара з розширення. Перші країни-кандидати можуть приєднатися до ЄС до кінця десятиліття.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Мовчан Ю. Лісабонський договір-новий етап європейського конституціоналізму. *Віче*. 2008. № 24. С. 11-12.

2. Корнійчук Л. В. Проблеми реформування Європейського Союзу на сучасному етапі. *Політичне життя*. 2018. Т. 1, № 132-137. С. 132–137. URL : <https://doi.org/10.31558/2519-2949.2018.1.22>

3. Завадський В. Лісабонська «стратегія» реформування Європейського Союзу та її вплив на інтеграційні процеси. *Історичні і політологічні дослідження*. 2009. Т. 2, (42), 2009 р. С. 325-327.

4. Резолюція Європейського парламенту від 29 лютого 2024 року щодо поглиблення інтеграції в ЄС з огляду на майбутнє розширення (2023/2114(INI)) : Резолюція Європейського парламенту від 29.02.2024 р. № 2023/2114(INI). URL : https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2024-0120_EN.html

Ключові слова: *Європейський Союз, реформи, системна криза, глобальні виклики, безпека, Лісабонська угода.*

Науковий керівник: *доктор юридичних наук, професор, професор кафедри міжнародного та європейського права Національного університету «Одеська юридична академія» Сурілова Олена Олексіївна.*

Сорока Тетяна Олександрівна та Суниця Яна Сергіївна

здобувачки вищої освіти 4-го курсу

факультету судового та міжнародного права

Національного університету «Одеська юридична академія»

РОЗВИТОК ТА ВАЖЛИВІСТЬ ЦИФРОВОГО РИНКУ ЄС

За останні роки сфера цифровізація набула великої популярності у зв'язку з її суттєвим та швидким прогресом. Цифровізація є однією із рушійних сил сучасної економіки, що впливає на зміну традиційних моделей ведення бізнесу, передбачає зміну способів взаємодії з клієнтами та підходи до управління, призводить до спрощення умов для розвитку бізнесу, залучення інвестицій, надає ширші можливості для задоволення інтересів та захисту прав споживачів. Цифровізація

ПРАВО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ В СФЕРІ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ТА ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ.....	456
Максимчук Арина Юріївна	
ВПЛИВ ЛІСАБОНСЬКОГО ДОГОВОРУ НА РЕФОРМУВАННЯ ІНСТИТУЦІЙ ЄС.....	462
Мойсеєнко Дар'я Кирилівна та Саргсян Ангеліна Арамівна	
ІНСТИТУЦІЙНА СТРУКТУРА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ: ЕТАПИ ТА РОЗВИТОК.....	466
Плехова Марина Віталіївна	
«БЛАКИТНА КАРТА» ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАЛУЧЕННЯ ВИСОКОКВАЛІФІКОВАНОЇ РОБОЧОЇ СИЛИ КРАЇНАМИ-ЧЛЕНАМИ ЄС.....	470
Пономарчук Вікторія Ігорівна	
ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ СТАНДАРТІВ GDPR НА МІЖНАРОДНОМУ РІВНІ ТА В УКРАЇНІ.....	475
Савчук Вікторія Валентинівна	
РОЛЬ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ КОМІСІЇ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ДОТРИМАННЯ КОНКУРЕНТНОГО ПРАВА.....	479
Сідельникова Єлизавета Русланівна	
ІСТОРІЯ І ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ ЄС.....	482
Сорока Тетяна Олександрівна та Суниця Яна Сергіївна	
РОЗВИТОК ТА ВАЖЛИВІСТЬ ЦИФРОВОГО РИНКУ ЄС.....	487
Степановська Марина Ігорівна	
СПІЛЬНА ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА ТА ПОЛІТИКА БЕЗПЕКИ ЄС В КОНТЕКСТІ ВИКЛИКІВ СЬОГОДЕННЯ.....	491
Суйчимезова Вікторія Олександрівна	
ШЕНГЕНСЬКА ІНФОРМАЦІЙНА СИСТЕМА ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ.....	495
Тітенко Руслана Русланівна	
СПІВВІДНОШЕННЯ ПРАВА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ ТА НАЦІОНАЛЬНОГО ПРАВА ДЕРЖАВ-УЧАСНИЦЬ.....	499
Череповська Ксенія Дмитрівна	
ПРИНЦИП ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ: ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА.....	502
Чудімова Анастасія Валеріївна та Радецька Мирослава Валеріївна	